ЮКСАЛИШ ПРОГРАММАСИ

ДИРЕКТИВАЛАР ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДА

ЛАБОРАТОРИЯДАН — ҲАЁТГА

СЪЕЗДДАН — СЪЕЗДГАЧА

Барча совет кишилари қатори институтимиз илмий ходимлари ҳам КПСС Марказий Комитетининг «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида»ги қарорини кенг муҳокама қилаётирлар. Айниқса, Директивалар лойиҳасидаги: «Янги полимер ва ноорганик материалларни ҳосил қилишнинг алоҳида, соф моддалар олишдаги ғоят самарали химик-технологик ва электр химик жараёнлар ҳамда тежамлик методларининг илмий асосларини такомиллаштириш соҳасида химия фанлари янада ривожлантирилсин» деган вазифалар республикамиз, шу жумладан илмий муассасамиз кимёгарлари зиммасига ҳам катта масъулият юклади.

Директивалар лойиҳасида таъкидлаб ўтилганидек, тўққизинчи беш йилликда Ўзбекистон ССРда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпаяди. Демак, кимёгарларимиз, шу жумладан, бизнинг институт ходимлари ҳам ўғит ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш ва уларнинг физикавий-химиявий хусусиятларини янада яхшилаш ишларини авж олдиришлари керак. Ўтган беш йилликда бу соҳада қувончли натижаларга эришдик. Съезд олди социалистик мусобақасига қўшилган ходимларимиз Директивалар лойиҳасидан руҳланган ҳолда меҳнат қилиб, тўққизинчи беш йилликда ҳам илмий-тадқиқот ишларини ниҳоясига етказиш мақсадида фидокорона меҳнат қилаётирлар.

Илмий муассасамиз ходимлари томонидан ҳал этилаётган қатор муаммолар халқ хўжалигимизнинг кундалик талаблари билан чамбарчас боғланган. Биз химия соҳаси билан боғлиқ бўлган саноат корхоналари билан мустаҳкам алоқа ўрнатганмиз.

КПССнинг XXIII съезди қарорларини амалга ошира бориб, кейинги беш йил мобайнида илмий ходимларимиз тадқиқот натижаларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш ва юқори малакали илмий кадрлар тайёрлаш бўйича қувончли натижаларни қўлга киритиб бормоқдалар. Жумладан, беш йил мобайнида халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган кўпгина тадқиқот ишлари: ўғит ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг физикавий-химиявий хусусиятларини яхшилаш натижалари ишлаб чиқаришга жорий этилди. Айниқса, суперфосфат заводларида катта иқтисодий самарага эга бўлган аммонийлашган суперфосфат усулининг қўлланилишида институтимиз аҳил коллективининг хизмати катта бўлди. Ана шу иш учун олимларимиз билан бир қаторда ишлаб чиқариш ходимларидан бир гуруҳига 1968 йилда А. Беруний номидаги республика Давлат мукофоти берилди.

Бундан ташқари «К-4» препаратининг Чирчиқдаги электрхимия комбинатида ишлаб чиқарилиши, шунингдек бу препаратнинг пармалаш техникасида лой эритмалари стабилизатори сифатида қўлланилиши ҳам яхши натижалар бераётир. Бу илмий иш муаллифлари ҳам 1970 йилда Беруний номидаги республика Давлат мукофотини олишга сазовор бўлдилар. «К-4» ва бошқа «К» туркумига кирувчи реагентлар фақат пармалаш ишларида қўлланилиб қолмай, улардан қишлоқ хўжалигида тупроқнинг структурасини яхшилаш, тупроқда бўладиган шамол ва сув эрозиясига қарши кураш қуроли сифатида ҳам фойдаланиш мумкин.

Айни вақтда институтимиз ижодий ходимлари Ўзбекистон металлургия саноатига оид қатор муаммоларни ҳал этиш билан шуғулланмоқдалар. Олимларимизнинг илмий-тадқиқот ишларининг натижалари парамолибдат аммониясини ишлаб чиқаришда, порошок металлургияси учун парамолибдат аммониясининг бир жинсдаги кристалларини олишда, порошок молибденини олишни кўпайтиришда ва бошқа қатор ишларда кенг қўлланиляпти.

Қурилиш материаллари соҳасида тадқиқот ўтказаётган бир гуруҳ олимларимизнинг қўлга киритаётган ютуқлари ҳам қувончлидир. Масалан, бундай илмий ишлар цемент, керамика ва ойнанинг ҳар хил турларини ишлаб чиқариш билан боғлиқдир. Маҳаллий хом ашёнинг цемент ишлаб чиқаришда қўлланилиши ва Ўрта Осиё заводларида махсус цементларни ишлаб чиқариш усулининг жорий этилиши бир неча миллион сўм маблағни тежаб қолиш имконини берди. Бундай цементлар, айниқса, гидротехника қурилишларида, масалан, Тўхтагул ГЭСини бунёд этишда кенг қўлланилмоқда.

Химиявий материаллар ишлаб чиқариш учун энг арзон ва қулай хом ашё бўлган табиий газ ва газоконденсат кейинги йилларда халқ хўжалигида муҳим ўринни эгалламоқда. Бир гуруҳ олимлар ана шу проблема устида тадқиқот ишлари олиб бораётирлар. Арзон катион устки актив моддаси (ПАВ)-ни олиш усули ишлаб чиқилди, тажриба қурилмаси ясалди ва тажриба-саноат қурилмаси лойиҳалаштирилди. Олинган ПАВ физика-химиявий ва устки актив хусусиятларига эга. Бу модда пармалаш техникасида, йўл қурилишида, нефтни қайта ишлаш ва сақлашда, медицина ва озиқ-овқат саноатида кенг кўламда қўлланилиши мумкин.

Кўмир химияси лабораторияси олимлари кўмир-бойитиш илмий-тадқиқот институти ва «Шаргуньуголь» руда бошқармаси ходимлари билан ҳамкорликда Шаргун кўмир кукунларидан қуйма кўмир (брикет) олиш технологиясини яратишди. Шаргун брикет фабрикасида нефть битумлари жипслаштирувчи сифатида қўлланиб кўрилди. Эндиликда оксидланган тошкўмир кукунларининг брикет сифатида тайёрланиши йилига 80 минг сўм тежам бермоқда.

Шуни айтиб ўтиш керакки, Шаргун кўмири кукунларидан битумсиз (тутамайдиган) брикет олишнинг мукаммал технологияси яратилдики, бу — коннинг ўзида тажриба-синовдан ўтказиляпти. Бу — кейинчалик Шаргун фабрикасини битумсиз брикетлаштиришнинг қайта реконструкция қилиш имкониятини беради. Бундан ташқари оксидланган кўмирнинг гумин кислотаси ва нитролигниннинг фурфурол билан боғлиқлиги асосида карбо-ксилкатионитнинг олиш технологияси ҳам яратилди. Янги технология Андижон гидролиз заводида корхона томонидан ясалган қурилмада синаб кўрилади.

Институт олимлари Қўқон суперфосфат заводи ходимлари билан ҳамкорликда олти минг тоннадан зиёд тошкўмир — гумин ўғити ва гумофос тайёрладилар. Илмий муассасамиз ва бошқа корхоналар томонидан ўтказилган синовлар бу ўғитларнинг пахта ҳосилдорлигини анча ошириш хусусиятига эга эканлигини исботлаб берди.

Кейинги беш йил мобайнида ихтирочилик ва кашфиёт соҳасида ҳам катта ютуқларга эришилди. СССР ихтирочилик ва кашфиётлари ишлари бўйича комитетга 100 дан ортиқ иш тавсия этилди. Шулардан 36 тасига комитетнинг авторлик гувоҳномаси берилди. Чет элларда эса институтнинг икки иши патентда турибди. Тағин учта ишни патентлаш кўзда тутиляпти.

Институтимизда юқори малакали илмий кадрлар тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор беriляпти. Малакали мутахассислар тайёрлаш асосан аспирантура йўли билан амалга ошириляпти. Аспирантларимиздан бир қанчаси Москва, Ленинград ва Иттифоқимизнинг бошқа шаҳарларида таҳсил кўришмоқда. Айни вақтда биз қардош ва қўшни республикалар учун ҳам илмий ходимлар тайёрлаб бераётирмиз. Ҳозир бизнинг аспирантурамизда Қирғизистон, Туркманистон ва Тожикистон ССРдан келган бир гуруҳ йигит-қизлар билим олишмоқда. Кейинги беш йил мобайнида институтимиз ходимларидан юздан ортиқ киши кандидатлик ва тўрт киши докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади.

Бугунги кунда илмий муассасамиз коллективи ўзининг бутун куч-қувватини яқинлашиб келаётган КПССнинг XXIV съездини фанда янги ютуқлар билан муносиб кутиб олишга қаратган.

Н. ПАРПИЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия институти директорининг ўринбосари.

Янги беш йиллик Директивалари лойиҳаси республикамиз корхоналарида меҳнат активлигини янада ошириб юборди. Юқоридаги суратда Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг илғор ишчиси А. Самсонова шогирди Марҳамат Усмоновага ўз касбининг сирларини ўргатмоқда. Пастдаги суратда эса Мўйноқ балиқ консерва комбинатининг коммунистик меҳнат зарбдори У. Сеитмуротовани кўриб турибсиз.

Н. Глауберзон ва Р. Сандов фотолари.

УЛКАН РЕЖАЛАР

Уфқларни кўзлар ғайрат тўриги,
Дам-бадам очилар фикр қўриғи,
Партия дастури, Ленин йўриғи
Улкан режалар.

Уқиган одамнинг оғзида қанди,
Бахтига устивор жумласи, банди,
Орзулар кўкида ажиб товланди
Кундуз, кечалар.

Мўлжали тўп-тўғри, рақами аниқ,
Талқини ленинча, хатидан таниқ,
Ҳавасга сарлавҳа, мунтазам
мантиқ,
Бедор мижжалар.

Эртадан умидвор насибамиз мўл,
Коммунизм учун кўтарамиз қўл,
Ҳайрли ишларга барака, оқ йўл,
Ҳаёт бежалар,

Бунча ҳам чиройли эга-кесими,
Соз қуриб миллиард ваттли
ГЭСини
Кунчининг тескари қилар эсини
Зап натижалар.

Беш йиллик амалий, шарти
лўндадир,
Бўйига ярашган зарбоф тўндадир,
Унақай келар иш, инсон йўлдадир,
Вақти тежалар.

Бир наргис хумори қанчалаб
илинж,
Лабларда шабнамдай титрайди
севинч,
Директивалар тинчликка тагсинч,
Жаҳон ҳижжалар.

Партия йўлбондир, барқ уриб
ихлос,
Манзума боғлади вазифашунос:
Ҳаммаси ҳаётий, бахтимизга хос
Кўркам режалар.

Султон АКБАРИЙ.

ИШЧИ ГАЗЕТАСИ

БУГУН «ТРУД» ГАЗЕТАСИНИНГ БИРИНЧИ СОНИ ЧИҚҚАНИГА 50 ЙИЛ ТЎЛДИ

1921 йилнинг 19 февралида, Россиянинг совуқ ва оч кунларида «Труд» газетасининг биринчи сони чиқди. Мана, вақт ўтиши билан сарғайиб кетган, эски модадаги шрифтлар билан босилган ўша газетанинг биринчи вараги. Унинг бош мақоласида шундай дейилади: «Касаба союзлар Бутуниттифоқ Марказий Советининг мақсади шундай ишчи газетасини ташкил этишдан иборатки, унда ишчиларнинг овози бўлсин, пролетариатни, кенг оммани касаба союзлар иши билан қизиқтирсин. Союз аъзоларининг ишлаб чиқариш активлигини уйғотсин ва ана шу активликни кундан-кунга қўллаб-қувватлаб ва ривожлантириб борсин. «Труд» газетаси оммачи-ишчи газетаси, тарбиялаш ва ўргатиш газетаси бўлиши керак ва шундай бўлади. Ишчилар бу газетада ўз турмушларига, хўжаликдаги иштирокига, заводдаги ва заводдан ташқаридаги фаолиятига оид саволларга жавоб топа олади. Газета ишчи учун коммунизм ва ижодий меҳнат мактаби бўлади».

Ўзининг биринчи сонидаёқ ишчилар газетаси сифатида ўзи ҳақида ёзган, Касаба Союзлари Бутуниттифоқ марказий Советининг органи бўлган «Труд» ўз жанговар программасига оғишмай амал қилиб келмоқда. Ўтган йиллар давомида ишчи иши, унинг ҳаёти, эҳтиёжи ва манфаатлари газетанинг мазмуни бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Унинг асосий муаллифи ҳам совет ишчисидир.

«Труд»нинг саҳифаларини варақлар эканмиз, дунёда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатининг босиб ўтган бутун мураккаб йўлини қайта кўриб чиққандек бўламиз.

1921 йил. Завод, шахта, фабрикалар тўхтаб турибди. Мамлакат оч. Ўшанда газета нима ҳақида ёзган эди? «Давлат банки очлар фойдасига иш тутмоқда...». Сибирдаги Туринск шаҳри электр қуввати билан ёритилмоқда. 300 лампочкага мўлжалланган динамомашина ишга туширилди». Биринчи шахталарнинг ишга туширилиши. Петроград ишчилари учун ўтин юклаш. Туладаги электр станциясининг қайта тикланиши ҳақидаги информациялар...

Газета меҳнаткаш халқ билан биргаликда Совет ҳокимияти қўлга киритган энг оддий ютуққа ҳам қувонар, кишиларга тетиклик бахш этар, уларни социалистик қурилиш йўлида янги марраларга чорлар, ҳаракатга тўсқинлик қилаётган ҳар бир нарсага қарши курашарди.

1971 йил. Бугунги кунда «Труд» газетаси совет халқи қандай яшаётгани, нималарга эришгани, кундан-кунга нималарни қўлга киритаётгани ҳақида ёзмоқда.

Мана, «Луноход-1» — дунёда ердан туриб бошқарилаётган космик автомат тўғрисидаги хабар. Полоцк нефтни қайта ишлаш заводида Европадаги энг йирик нефтни қайта ишловчи қурилма реконструкцияси тугалланди. Туркманистонда янги сув системаси ишга туширилмоқда. Украина кончилари саккизинчи беш йиллик бошидан буён миллиард тонна кўмир қазиб олишди ва ҳоказолар...

«Труд»нинг ҳозирги асосий вазифаси меҳнаткашларнинг Коммунистик партиянинг XXIV съездига тайёргарлигини ёритишга қаратилган. Газетанинг ҳар бир сонида съезд олди меҳнат мусобақалари ҳақида ҳикоя қилувчи материаллар бериб борилмоқда.

«Труд» газетасининг биринчи сони 150 минг нусхада босилиб чиққан эди. Ҳозир эса 5 миллион нусхадан ошиб кетди. У мамлакатимизнинг 39 шаҳрида матрицадан олиб босилмоқда, баъзи шаҳарларга эса фототелеграф орқали узатилмоқда. «Труд» кунига мингдан ошиқ хат олади. Бу газетхонлар оммаси билан унинг кенг алоқада эканлигининг ёрқин далилидир. Бундан ярим аср муқаддам «Труд» газетасини мамлакатни ишчилар бошқарадиган янги давр бошланганини зўрға тушуниб етган ишчилар қўлга олган эдилар, яқингинада милтиғини дастгоҳ ва омочларга алиштирган қизил аскарлар ўқиган эдилар. Энди бўлса уни юқори малакали ишчи ва колхозчилар ўқишмоқда.

Телетайплар шиқирлайди. Стенографистлар муҳим хабарларни қабул қилиб олмоқдалар. Редакция сергак. Эртага газетхонлар мамлакатимиз воқеаларидан, дунёни ҳаяжонга солаётган ҳодисалардан воқиф бўладилар. Эрталаб ишчилар уйғонганларида киоскаларда ва почта қутиларида уларни «Труд»нинг янги сони кутиб турган бўлади.

Виталий МАЛЬКОВ,
«Труд» газетасининг масъул секретари.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА ЁРИТИЛГАНДАН КЕЙИН

«МАНТИ ДЕБ ЎСАЛ БЎЛДИМ»

Газетамизнинг шу йил 23 январь сонида юқоридаги сарлавҳа билан босилган мақолада Қорасув ишчи кооперативига қарашли гўшт дўконининг сотувчиси Мирзахалил Каримовнинг совет савдо қоидаларини бузгани танқид қилинган эди.

Мақолага Қорасув ишчи кооперативи правлениесидан қуйидагича жавоб олинди:

Мақола коллектив ўртасида муҳокама қилиниб, совет савдо қоидаларига хилоф равишда иш тутган сотувчи Мирзахалил Каримов вазифасидан четлатилди.

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАРНИ ЎРГАНУВЧИЛАРГА ЁРДАМ

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИ

Пропагандист мазкур тема юзасидан суҳбат ўтказаётганда уни СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси билан боғлаш тавсия этилади.

МИЛЛИЙ ДАРОМАД

Мамлакат иқтисодий тараққиётининг умумлаштирувчи кўрсаткичи миллий даромад, яъни бир йил ичида янгидан яратилган қийматдир. 1970 йилда миллий даромад 275 миллиард сўмни ташкил қилди. 1969 йил маълумотларига кўра, миллий даромаднинг 55 проценти саноатда, 20 проценти қишлоқ хўжалигида, 9 проценти қурилишда, 6 проценти транспорт ва алоқада, 10 проценти савдода ва моддий ишлаб чиқаришнинг бошқа тармоқларида яратилди.

Социалистик хўжалик системасининг афзалликлари миллий даромаднинг анча тез ўсишини таъминлайди 1950 йилдан 1969 йилгача СССРда миллий даромад 4,8 баравар ўсгани ҳолда, АҚШда икки баравар, Англияда 1,6 баравар, Францияда 2,5 баравар, ГФРда 3,2 баравар, Италияда 2,8 баравар ўсди.

Миллий даромаднинг тақсимоти ишлаб чиқариш воситаларига эгалик қилиш формаси билан белгиланади. Капиталистик мамлакатларда миллий даромаднинг асосий ҳиссаси эксплуататор синфларга тегишли бўлади.

Миллий даромад социализмда бутунлай бошқа тарзда тақсимланади. Бизнинг мамлакатимизда миллий даромаднинг тўртдан уч қисмига яқини меҳнаткашлар ва оила аъзолари эҳтиёжларини қондириш учун фойдаланилади (**истеъмол фонди**). Миллий даромаднинг тахминан тўртдан бир қисми жамоат хўжалигини кенгайтиришга кетади (**жамғариш фонди**). Бунга яна жамғарма фондининг кўп қисми турар-жойлар, касалхоналар, мактаблар, клублар, санаторийлар ва бошқа социал-маданий объектлар қурилишига сарфланишини назарда тутсак, бизда жамият аъзоларининг эҳтиёжларини бевосита қондиришга миллий даромаднинг тахминан бешдан тўрт қисми сарфланишини кўрамиз.

Мамлакатимизда миллий даромаднинг тахминан ярми бевосита корхоналарда ишчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш учун, ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун, турар-жойлар ва маданий-маиший хизмат объектлари қурилиши учун фойдаланилади.

Давлат бюджети даромадларининг асосий қисми — социалистик хўжаликдан тушадиган пул маблағларидир (тахминан 90 процент). Солиқлар ва аҳолидан тушадиган бошқа пул маблағлари даромадларнинг атиги 10 процентини ташкил этади Совет бюджетининг капиталистик давлат бюджетидан туб фарқларидан бири ҳам шунда.

Бюджет харажатлари ҳам принципиал жиҳатдан ҳар хилдир. Империалистик мамлакатларда бюджет маблағларининг катта қисми ҳарбий мақсадларга, экономикани милитаризациялаштиришга сарфланади. Давлат бюджети эса давлат ва аввало ҳарбий заказларни бажарувчи монополиялар учун чинакам даромад манбаидир. Бизда эса бюджетнинг бешдан тўрт қисми хўжалик ва социал-маданий тадбирларни ривожлантириш учун фойдаланилади. Социализмда давлат бюджети жамиятимизнинг янада гуллаб яшнаши тўғрисида, халқ фаровонлигини ошириш, мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишни акс эттиради.

АСОСИЙ ИҚТИСОДИЙ ВАЗИФА

КПСС Программасида партия ва совет халқининг асосий иқтисодий вазифаси — коммунизмнинг моддий-техника базасини қуришдан иборат деб кўрсатилади.

Жамиятнинг моддий-техника базаси ижтимоий ишлаб чиқариш ҳажми ва кўлами, илмий техника даражаси, уни ташкил этиш билан характерланади. Олий ижтимоий тузум бўлган коммунизм моддий ишлаб чиқаришни ривожлантириш даражасининг капитализмдагига нисбатан жуда юксак бўлишини назарда тутади.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш — ижтимоий ишлаб чиқаришни жамият ва унинг барча аъзоларининг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла қондирадиган кўламда ривожлантиришни таъминлаш, тақсимлашнинг коммунистик принципини амалга ошириш учун моддий шарт-шароит яратиш демакдир.

Бунинг учун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ҳозирги ҳажмини анча кўпайтириш талаб этилади. Халқ хўжалиги барча тармоқларининг юксак суръатлар билан ривожланишини таъминлаш, аввалгидек партиямизнинг энг муҳим иқтисодий вазифаси бўлиб қолмоқда.

Коммунистик ишлаб чиқариш хўжаликни юксак даражада ташкил этиш ва уни мақсадга мувофиқ, рационал юргизиш, ижтимоий меҳнат тақсимоти ва хўжалик алоқаларининг энг самарали формаларидан фойдаланиш, марказлашган раҳбарликни меҳнаткашлар оммаси ижоди билан тўғри уйғунлаштиришни назарда тутади.

Бунинг учун иқтисодий муносабатларни, бошқаришни, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этишни муттасил такомиллаштириб бориш лозим.

Ўтган беш йилликда мамлакатимиз коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо этишда катта қадам ташлади.

КПСС XXIII съездининг халқ хўжалигини ривожлантириш 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани асосий иқтисодий ва социал кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажарилди.

Миллий даромад ҳосил қилиш 42 процент кўпайди Унинг ўтган беш йилликдаги ўсишининг ўзи мамлакатнинг 1954 йилдаги миллий даромадига тенгдир.

Ўтган беш йилликда саноат ишлаб чиқариши тахминан 1,5 баравар ошди. Бу ўсиш дастлабки икки беш йилликдаги саноат ишлаб чиқариши ҳажмига қарийб тенг келади. Бунда шуни қайд қилиш муҳимки, сўнгги йилларда истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари анча ошди. 1965 йилдан 1969 йилгача «А» группаси маҳсулоти 39 процент, «Б» группаси маҳсулоти эса 37 процент кўпайдики; бу ҳол халқ фаровонлигини ошириш суръатларини тезлаштириш имкониятини берди.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда ҳам катта ютуқларга эришилди. 1970 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти планга кўра 85 миллиард сўмни ташкил қилди. 1965 йилда эса 70,9 миллиард сўмни ташкил этган эди.

Беш йилликлар мобайнида икки мингга яқин янги йирик саноат корхоналари ишга туширилди, 55 миллион совет кишилари янги уй-жой олди. Халқ фаровонлигини ошириш бўйича ҳам беш йиллик топшириқлари ортиғи билан бажарилди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромад ўтган беш йилликдаги 19 процент ўрнига 33 процент кўпайди. Агар 1965 йилда мамлакат халқ хўжалигида ишчи ва хизматчиларнинг ойлик ўртача иш ҳақи 96,5 сўмни ташкил этган бўлса, 1970 йилда 120 сўмдан ошди. Ижтимоий истеъмол фондидан бўлган тўловлар ва имтиёзларни эътиборга олганда бу рақам 160 сўмни ташкил этди. Колхозчиларнинг даромадлари ўтган беш йиллик ичида 40 процент кўпайди. Бу эса қишлоқ ва шаҳар меҳнаткашларининг турмуш даражасини бир-бирига анча яқинлаштирди.

КПСС XXIV съезди тўққизинчи беш йиллик план топшириқларини муҳокама қилади. Уни амалга ошириш мамлакатни эзгу мақсадимиз — коммунизмга янада яқинлаштирди.

ИЖТИМОИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИ

Совет экономикаси ўз тараққиётининг шундай янги босқичига қадам қўйдики, бу босқичда иқтисодий юксалиш интенсив факторларининг роли янада ошади.

Ижтимоий ишлаб чиқариш икки йўл билан ўсади.

Биринчидан, янги корхоналар ва объектларни ишга тушириш, экин майдонлари ва чорва туёғини кўпайтириш йўли билан. Бунда моддий ишлаб чиқаришда банд бўлганларнинг сони ҳам кўпаяди. **Бу йўл экстенсив йўл** дейилади.

Иккинчидан, ишловчиларнинг меҳнат унумдорлигининг ошиб бориши, мавжуд корхоналар ва объектлардан энг яхши фойдаланиш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорва моллари маҳсулдорлигини ошириш йўли билан. **Бу — интенсив йўл** дейилади.

Планли социалистик хўжаликда ижтимоий ишлаб чиқаришни юксак суръат билан ўстиришни таъминлаш учун шу икки йўлдан фойдаланилади.

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимизда минглаб янги корхоналар ва объектлар фойдаланишга топширилди, ишчи ва хизматчиларнинг умумий сони бир неча баравар кўпайди. Жуда кўп меҳнат ресурсларининг, бўш ерларнинг мавжудлиги баъзи тармоқларда ишлаб чиқаришчи экстенсив факторлардан кенг қўлланган ҳолда ривожлантириш имконини берди. Бунга шуни ҳам қўшиш керакки, социалистик давлат аҳолининг меҳнат билан банд бўлишини, жамиятнинг меҳнатга қобилиятли ҳар бир аъзосининг меҳнат қилиш ҳуқуқини тўла таъминлайди.

Давоми. Боши газетамизнинг 1971 йил 13 январь сонида.

ШОИР ШАЙХЗОДАНИНГ ЯНГИ ТОПИЛГАН ШЕЪРЛАРИ

УСТОЗ ДАФТАРИДАН

Мақсуд Шайхзода ўз қаламидан томган ҳар бир мисрани заргалик даражасига кўтаролган, ҳали тириклигидаёқ ўзига умрбоқийлик ҳайкалини қўя олган серқирра истеъдод соҳибидир.

Мана, устознинг иждохонасидамиз. Бу — оддийгина архив эмас, сермўъжиза бир хазина. Устознинг серқирра адабий мероси орасида китобхонларга маълум ва манзур бўлган жўшқин, серхилла, чуқур фалсафий шеърлар, достонлар, драматик асарларнинг турли вариантлари билан бир қаторда, ҳали эълон қилинмай қолган шеър, рубоий ва фалсафий ҳикматлар ҳам талайгина. Қуйида, ҳурматли газетхон диққат-эътиборига устоз шоирнинг ана шундай шеърларидан айримларини ҳавола қиламиз.

М. ЗОКИРОВ,
Мақсуд Шайхзода меросини ўрганиш комиссиясининг аъзоси.

* *

М. ШАЙХЗОДА

ЭЛТЎЙИ

Шу байрамга келиш учун
сиз-у, биз-у, сен ва мен —
Заҳматларга бардош бердик
бағримизни очиб кенг...
Шу байрамга қатнашмоқ-ка,
олайлик деб ҳуқуқни,
Оғайнилар даврасида
айтайлик деб қўшиқни —
Уч юз олтмиш кун ишладик
фасллардан-фаслга.
Худди ошиқ ҳовлиққандек
хирмонлар сўнг васлга —
Биз марраға етиб олдик,
марродан ўтиб олдик.
Аҳднинг шараф байроғини
биз баланд тутиб олдик.
Яша байрам, яша эл!
Янги кўклам тезроқ кел!
Улуғ тўйни тўйлайлик
Зафар куйин куйлайлик!
Баҳорлар арафаси,
Меҳнатимиз пухтаси —
Ясан, севин, ўйна, чал,
Олға юргин ва юксал!
Пахтакорлар ўлкаси,
Ўзбек республикаси!
1963, декабрь.

ШАҲАРЛИК БИРОДАР

Шаҳарлик биродар, сира
ҳормагин,
Далачи дўстларга сен йўлдош!
Дилинг-ла, илминг-ла, қўлинг-ла
бугун —
Колхозчи қўлларга сен қўлдош!
Ишинг-ла қўллайсан эл
маъракасин.
Пахтага ўзинг ҳам жавобгар—
Чунки, шу пахтазор ўлкасин —
Фарзанди эрурмиз, ҳамшаҳар!
Кўнгил-ла имзони қўйсан, сен
ҳам
Ҳисобот кунида рапортга.
Кўнгилга келтирган хазина
Асраган ва тушган шу юртга!
Ҳар соат ғанимат, ҳар лаҳза
азиз,
Ёмғир ҳам, неча ҳам ғов
бўлмас.
Офатлар ишқалин ечиб
енгамиз,
Фикримиз, эмримиз ҳар
нафас —
Пахтанинг ҳосили,
Ғалаба манзили!
Зафарга етинсин йўлларинг!
Бор бўлсин, соғ бўлсин
қўлларинг!
Ўнг қўлга дастёр чап қўлинг,
Ҳар иккав қўлингга ҳукмдон
Идрокинг, виждонинг ва ақлинг!
Партия зеҳнидан нур олган
виждон
Сени тинчитмасин то
маррагача.
Йиғайлик юртимиз ғазнасин —
То сўнгги граммга ва заррагача
Шаҳарлик биродар, гуллаб-
яшнасин
Кўнгиллар бирлиги,
биродарлиги!
Кўнгиллар бирлиги бўларкан
қоим —
Яшайди доим
Мард қўллар бирлиги,
биродарлиги...
9.XII — 1960.

Тошкент экскаватор заводи ишчилари съезд олди меҳнат вахтасида туриб ишлаб яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Айниқса, йиғув цехи коллективи намуна кўрсатиб ишламоқда. Суратда: шу цех ишчилари Ҳиммат Бадалов ва Убайдулла Тошпўлатов ўртоқлар экскаватор қисмларини йиғиш устида.

М. Нуриддинов фотоси.

ХУШ хабарлар

САНОАТ, ТРАНСПОРТ ВА ҚУРИЛИШ

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, тўқимачилик ва енгил саноат ходимлари касаба союзининг Республика комитети Президиуми 1970 йил тўртинчи квартал якунларини кўриб чиқиб, Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективига кўчма Қизил байроқ беришга қарор қилди. Марғилон ипак комбинати ва Тошкентдаги чинни заводининг коллективларида кўчма Қизил байроқ қолдирилди.

Пойтахтимиздаги «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси ва Фарғонадаги тўқимачилик комбинати коллективлари эса юбилей йилининг сўнгги квартали мусобақасида СССР Енгил саноат министрлиги ва енгил саноат ходимлари касаба союзи марказий комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга сазовор бўлишди.

А. ИМИНОВА.

* * *

ХОРАЗМ. (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Область саноат корхоналари коллективлари КПСС XXIV съезди шарафига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этишяпти. Урганчдаги В. И. Ленин номли тикувчилик фабрикаси коллективи ўзаро мусобақада пешқадамлик қилмоқда. Улар квартал планини 27 мартгача бажариш, планга қўшимча 56 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олишган. Саодат Маткаримова, Гавҳар Полвонова, Ёқутжон Эшжонова, Ўринбой Эгамбердиев каби меҳнат зарбдорлари келгуси ойлар ҳисобига ишламоқдалар.

Ф. ЗОҲИДОВ.

* * *

АНДИЖОН. Пойафзал фабрикасининг ишчилари Москвадаги «Ленин комсомоли» номли автомобиль заводи коллективининг ташаббусига қўшилиб, 17 апрель куни шанбаликка чиқиб ишлаш ва ундан тушадиган маблағни беш йиллик фондига ўтказишга аҳд қилдилар.

Ў. ҲОЛИҚОВ.

* * *

Ўрта Осиё темир йўлининг Ховос бўлими ихтиёрига бутун Мирзачўл магистрали, 40 га яқин темир йўл станциялари берилган. Ховос темирйўлчилари меҳнат унумдорлигини 19,4 процент оширишди. Кўплаб ёқилғи тежаб қолишди. Н. Деревягин бошлиқ бригада, А. Корягин, В. Безлюдко, Г. Гилейник каби машинистлар, А. Архипов, Г. Гаврилов каби рационализаторлар қувончли ютуқларни қўлга киритишяпти. Темирйўлчилар съезд очиладиган кунгача пландан ташқари миллион тонна юк ташиш ва 17 апрелда ўтказиладиган коммунистик шанбалик куни фақат тежалган ёқилғи билан ишлашга аҳд қилишди.

Т. ЖАМОЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

* * *

КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди шарафига муносиб меҳнат туҳфалари тайёрлаётган коллективлар ҳақида Наманган консерва заводидан А. Маҳсумов, Катта Наманган канали трассаси қурилишидан М. Миржалилов, Тошкентдаги «Газаппарат» заводидан А. Ким, Ўрта Осиё темир йўли Китоб станциясидан У. Мухаммадиев, Тахиатош ремонт-механика заводидан В. Горбанев, шунингдек газетхонлардан С. Маҳмудов, Т. Мақсудов ва А. Жуманазаров ўртоқлар ҳам хат-хабарлар йўллашган.

ГИЛАМЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Хўжайли тикувчилик фабрикасининг гилам цехи коллективи ўтган йилни катта ютуқлар билан якунлаган эди. Гиламчилар 9-беш йилликнинг дастлабки йилида 2 минг квадрат метр гилам тўқишни режалашган. Аҳдига вафодорлар январь ойи топшириғини ортиғи билан бажаришди. Ж. Рўзимова, Қ. Давлатмуродова, Б. Жуманиёзова, О. Сейджонова, Қ. Амирова кабилар бошқаларга ибрат кўрсатиб меҳнат қилишяпти.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Косон районидаги Энгельс номли колхозда 1970 йил якунлари тўпланди. Ленин юбилейи шарафига ўтказилган мусобақада Ойбуви Баротова бошлиқ бригада ғолиб чиқди. Бригада 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 44 центнер ингичка толали пахта олди. Ҳар бир пахтакорнинг ойлик иш ҳақи ўрта ҳисобда 250 сўм бўлди. (ЎзТАГ).

«Совет Ўзбекистони» конкурсига

МАНГУ АЛАНГА

ҲИКОЯ

Масжид пештоқига ин қўйган қалдирғочлар болалари тепасида айланиб, чириллаб қолди. Тутун қоплаб, кўршапалаклар ўзларини дуч келган томонга уришди, қанотлари синиб, типирчилаб-типирчилаб нобуд бўлдилар. Масжид гумбазига ин қўйган лайлаклар тутун иси чирсиллаган овоздан ҳуркиб, учиб кетдилар.

Нозик дид билан нақшлар ўйилиб, нозик дид билан бўялган, ҳужрасининг эшикларидан тортиб ҳар бир тоқисигача қоқ қуруқ, арчадан ишланган... масжид чарсиллаб ёнарди... Сукунатли Шоҳимардоннинг қоқ тепасига жойлашган масжид денгиздаги оролдек сўқмоқлардан, йўллардан ажралиб қолганди. Масжиднинг ичкарисида эллик етти одам даҳшатдан кўзлари ёниб ўлимга тик қараб турарди. Булар қирқ оғайни гулдек бир мақсад йўлида бирлашган инқилоб солдатлари эдилар. Олов яқинлашган сари улар ҳам тисариларди.

— Оғайнилар, кимда битта ўқ бор? — Инграган овоз келди. Бу командирнинг овози эди.

— Нега?! — сўради қалтироқ овоз билан жангчилардан бири.

— Ўзимни ўзим отиб ташлардим. Илтимос йўқ, деманглар.

— Йўқ-да. Бўлганда-ку, лаънатиларнинг, жилла бўлмаса, биттасини қулатардим-а!

Ташқарида масжидни ўраб олган бекнинг йигитлари ўн бир отарли инглиз милтиғини ўқталиб масжиднинг ёнишига қизиқсиниб қарарди.

— Осийлар дўзахни кўзи очиқлигида кўрадиган бўлди. Бирортаси қўл кўтариб чиқмайди-я!? — деди чертсанг бетидан қон томгудай чўтқор юзли бек. — Ўғил бола гапни айтсам, аммо, шу большевикнинг туриб беришига қойилман-да! Бизнинг йигитларчи?! Чумчуқ чир этса, юраги шиғ этади

— Кўпам ерга урманг, бек! Большевикларни масжидга қатағон қилган биз бўламиз. — Йигитларидан бири сержун кўкрагига гурсиллатиб урди.

— Нобуд бўлган йигитларимиздан қайси бирининг тили қирқилди? Революция деган тилинг қайси деб, қўлга тушган большевикнинг тилини қирқдик. Тошни ўйганда ҳам қиртиллаган овоз чиқади. Уларчи?.. Жим!

Бекнинг нимага шама қилаётганини сезган йигитлардан бири пешанасига танғиган кўк қарға шойидан қийиқчаси билан дўнг пешанасини артиб:

— Тақсир, тўртинчилар бизга ўхшашмас-да! Қўлга тушган одам, адашган итман, кечиринглар, қуролимни қайтариб беринг, гуноҳларимни ювай деса, қиличини қайтариб беради. Зимдан синайди. Не-не йигитларимиз қизилларга ўтиб кетди-ку! Биз-чи, биз? Азроилдек жонини оламиз. Ўшаларнинг ичида ҳам ўзимизга ўхшаган мўмин мусулмони, номозхони бор-ку!

— Ана шунақа қилиб оғдиради-да! Борган сари кўсанинг соқолидек, сийраклашяпмиз, тоғлардагина қолдик, холос! Улар билан гапни иккита қилиб бўлмайди. Вужудини беданабоп қилиб қиймалаганингда ҳам, сенга йигит бўлмайди. Садқаи сар!

— Ўзиям большевикнинг уруғи кўп экан-да, бек! Ўн йилдан бери ўлдирамиз тугамайди.

— Большевик-ку, камликкакам-а, зоти камбағал борки, этагидан тутяпти-да! Яланғоч ҳўкиз сувдан тоймайди. Суянган тоғларимиз ҳам нуради. Саид Олимхон қочмаган номард деб, куён бўлдилар. Энди олисдан туриб дуо-ю саломлар билан насиҳат қилмоқдалар. Янгаликни ҳамма ҳам эплайди. Мард бўлсанг, гўшангадан гердайиб чиқмайсанми? Иброҳимбек боши янчилган илондек, тўлғаниб қолди. Жунайдхоннинг овози ўчди. Инглизу турк саллоҳларининг онасини... — деб сўкинди — Деворни қулатишга қулатиб, эндиликда қўлим чанг бўлмасин деб четда турибди.

Бир нима қарс этди. Ёнаётган масжиднинг устуни синганди. Тўрт арава тупроқ шовуллаб тушди.

— Эси бори ўзини тупроққа уради, ўт олмайди.

— Тупроқнинг остидаги бордонлар-чи? Хоннинг тушагидан ҳам қалин қилиб тўшалган. Ёнмайдими?

Масжид ичидан хириллаган овоз келди. Сукунат.

— Ким бўғди? — сўради командир.

— Мен!

— Нега?

— «Ташқарига чиқайлик, ўзимизнинг миллат-ку. Наҳот мусулмон мусулмоннинг кўзини ўйса», дейди. Мусулмон эмиш! Мусулмон масжидга ўт қўядими? Эҳтимол токчаларда Маккайи Мадинадан келтирилган, Муҳаммаднинг ўзи ёзган деб кўзларига сураётган қуръон бордир?.. Нимаси мусулмон?

— Дин бизни яна алдади. Тоғу тошларга урилиб, пачақ-пачак бўлсак ҳам, Шоҳимардон сувларига ўзимизни отсак бўларкан... Кимдир ўлигимизни сувдан тутиб, расму русмини қилиб, гуллаётган жийдаларнинг остига кўмарди. Энди-чи?! Бўғиб яхши қипсан.

— Ташқарига чиқиб бекнинг оёқларига йиғлаб йиқиларди. Сиримизни айтарди. Ўлмайсан деса, бекка, таҳорат суви ҳам тайёрлаб берарди. Йўқ! Мен бунга чидай олмайман!!! Қизил аскар-а! Аблахлар, ҳали қизил аскарларнинг қандоқ ўлишини кўриб ёқаларини ушлайдилар.

— Тавба!.. Очиқ ҳавога тўйиб ўлиш ҳам насиб қилмади-я!

— Оддий аскарларга рухсат!— командирнинг овози келди. — Ихтиёрлари. — Ҳеч ким силжимади. Аксинча, ғилофга тушаётган гармоннинг пардаларидек, бир-бирларига жипслашдилар.

— Сен-чи?! — ярадор командир ёшгина йигитга қўлини ўқталди. — Балки омон қоларсан. Йигитларимиз эҳтимол етиб келиб, сени дор тагидан қутқариб қолишар!? Хотининг ҳам бўлмаса керак?..

— Бирорта қизнинг башарасини тўйиб ҳам кўрмаганман.

— Бечора... — командирнинг томоғига ёнғоқ тиқилгандек бўлди. — Большевиклар! Билетларингизни ерга кўминг! Номерини эслаб қолинг. Комсомоллар ҳам... Ҳозир кириб, бизни асир олишлари мумкин.

— Киролмайди. Қўрқади. Соқолига ўт илашса, иштонбоғига қўшилиб, уч кун ёнади.

— Ўлим олдида ҳам ҳазилингни қўймайсан-а!?

Кимдир инграsevere. Баданига ўт ёпишди, бир неча марта инграшлар эшитилди.

— Хайр оғайнилар!

— Хайр оғай...

— Хайр...

— Х-х-х. — Масжид буткул ёниб тушди.

Бекнинг йигитлари большевикнинг ўзи турсин, кулини ҳам тополмади. Бек илжайди:

— Большевиклар ўлгандан кейингина хавфсиздир... Оломон овози келди. Қўлига кетмон, паншаха, белкурак, сўйил ушлаган оломон ўн-ўн беш чоғли отлиқ қизил аскарга эргашиб келарди.

— Қочмаган номард!

— Йўл боғлиқ! — Оломон уларни кекирдагидан буғаётгандек, борган сари қисиб келарди.

Алла маҳаллargача сукунатли Шоҳимардон тоғларидан зулматни ёриб ўтлар чақнагани кўриниб турди. Қизил аскарлар шаҳидлар ҳурматига ўқ отармиди ёки қуролдош дўстларининг қасосини олармиди, билиб бўлмасди.

Ботаётган қуёш остида Шоҳимардон сувларига анор шарбати тўкилгандек, гўлқинлари қизғиш жилоланарди. Шаҳидлар қонимикин? Шоҳимардон сувлари ҳар гал чайқалганида, тоғу тошдан судраб келган тошларини бир-бирига урарди. Гурс-гурс, гурс-гурс... Ер зириллайди. Шаҳидларнинг юрагимикин?!

Кимки Шоҳимардон сойларига йўли тушиб тоғларнинг тепасида неча йиллаб ёнаётган абадий алангага бир-бирига жипслашиб ўлимга тик қараб турган қизил аскарларнинг монументал ҳайкалига узоқроқ термулиб қолса, зиёратдан қайтар чоғи сўзимнинг ростлигига дил-дилидан ишонади!..

Анвар ЭШОНОВ.

Лекин, сўнгги йилларда совет экономикаси экстенсив ривожланиш йўлидангина борди, деган гапларга, яъни душманларимиз тарқатган гапларга мутлақо қўшилиб бўлмайди. Ленинча ГОЭЛРО планининг ўзиёқ хўжаликни янги, янада юксак техникавий асосда мамлакатни электрлаштириш йўли билан қайта тиклашни назарда тутган эди. Тараққиётнинг интенсив йўли барча беш йилликларимиз учун характерлидир.

Масалан, саноатда 1969 йилда ишлаб чиқариш ҳажми 1913 йилдагидан 84 баравар кўпайди, уларда ишловчиларнинг сони эса шу давр мобайнида беш баравардан зиёд кўпайди. Қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш ҳажми уч баравар кўпайган экан, бунда қишлоқ аҳолисининг сони кескин камайганлигини айтиб ўтиш керак. Бу рақамлар шуни зўр ишонч билан кўрсатадики, совет экономикаси учун экстенсив йўл эмас, балки интенсив йўл тараққиётнинг асоси бўлди. Худди шу интенсив йўл мамлакатимизни иқтисодий ривожлантиришнинг шундай юксак суръатларини таъминлади ва жаҳонда ижтимоий ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан ҳам, илмий техника даражаси жиҳатидан ҳам юксак чўққига чиқиш имконини бердики, капитализм бунга қодир эмас.

Буржуа идеологлари социалистик мамлакатлардаги ишлаб чиқаришнинг юксак суръатларини бу мамлакатларнинг илгари иқтисодий жиҳатдан қолоқ бўлганлиги билан изоҳламоқчи бўладилар. Улар бу мамлакатлар тараққиётга қадам қўйганда иқтисодий даражаси паст эди, деб изоҳламоқчи бўлдилар. Экономика ривожланган сари, дейишди улар, суръат сусая бошлайди ва оқибат натижада ривожланган капиталистик мамлакатларнинг суръатлари билан тенглашиб қолади. Бу уйдирма назарияни ҳаётнинг ўзи улоқтириб ташлади. Эндиликда бизнинг мамлакатимиз қудратли, юксак даражада ривожланган экономикага эга эканлиги фактини соғлом фикр юритувчи кишиларнинг биронтаси ҳам инкор этолмайди. Ҳозирги вақтда СССРда ишлаб чиқаришнинг ўсишининг ҳар бир проценти ўз моҳият эътибори билан жуда катта абсолют рақамлардан иборат. Ривожланиш суръатимиз шундайки, капитализмнинг бош мамлакати бўлган АҚШ ҳам унга тенглаша олмайди. Демак, бу ўринда гап ўткинчи ҳусусиятлар ҳақида эмас, балки ўз тараққиётида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини капитализмдагига нисбатан юксак даражада таъминлайдиган социалистик хўжалик системасининг доимий ва тубли афзалликлари ҳақида бориши мумкин.

Қисқа қилиб айтганда, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш — мамлакат учун зарур бўлган арзон ва юқори сифатли маҳсулотларни кўпайтириш учун моддий, меҳнат ва молия ресурсларининг ҳаммасидан энг оқилона фойдаланиш, харажатларни доимо олинган натижалар билан солиштириб бориш ҳамда ишлаб чиқаришга сарфланган ҳар бир сўм мумкин қадар кўп фойда беришига эришиш демакдир. Шундай шароитдагина жамиятимиз халқнинг турмуш даражасини муттасил ошириб бора олади ва коммунизмнинг моддий-техника базасини муваффақиятли қура олади. КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1969 йил) ва июль (1970 йил) Пленумларида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини уни интенсивлаштириш йўли билан ошириш проблемаси алоҳида кўриб чиқилди.

Бу тасодифий эмас. Чунки, сўнгги йилларда бизнинг мамлакатимиз ўз тараққиётида шундай юксак чўққиларга кўтарилдики, у ишлаб чиқариш самарадорлигини биринчи планган қўйиш, уни муҳим проблема сифатида ҳал қилишни тақозо этади. Ҳозирги вақтда меҳнатга қобилиятли аҳолининг тахминан ўндан тўққиз қисми жамоат хўжалигида ишламоқда ёки ўқимоқда. Маориф, фан, соғлиқни сақлаш, маиший хизмат кўрсатиш сингари тармоқларга тобора кўп хизматчилар талаб қилинмоқда. Янги ишга туширилаётган объектларни кадрлар билан таъминлаш учун мавжуд корхоналардаги ишловчиларнинг бир қисмини бўшатишга тўғри келмоқда.

Л. И. Брежнев Харьков трактор заводида сўзлаган нутқида шу нарсани қайд қилган эдики, биз янги капитал маблағ ва ходимларнинг сонини ошириш ҳисобигагина эмас, шу билан бирга мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан рационал фойдаланиш, ҳозирги замон фан ва техника ютуқларини жорий этиш, шунингдек, иш вақтининг ҳар бир минутига, ҳар бир машинага ва механизмга, хом ашё ва ёнилғининг ҳар бир граммига оқилона муносабатда бўлиш ҳисобига ишлаб чиқариш қувватини оширишимиз ва маҳсулот сифатини яхшилашимиз керак.

Ишлаб чиқариш самарадорлиги кўп жиҳатдан корхоналарнинг коллективига боғлиқ. Ҳар бир саноат корхонасида, колхозда ва совхозда, қурилишлар ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари корхоналарида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун курашнинг маъноси мана бундай:

Биринчидан, техникадан, ҳар гектар ердан рационал фойдаланиш, жамоат мулкини эҳтиёт қилиш;

иккинчидан, хом ашё, материаллар, ёнилғи, электр энергияси, пул маблағларини тежаб сарфлаш;

учинчидан, иш вақтининг ҳар бир минутининг қадрига етиш, ҳамма ишловчиларнинг меҳнат унумдорлигини ошириш.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва халқ хўжалигида тежамкорлик режимини кучайтиришни яхшилаш тўғрисида»ги Хати социалистик ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг актуал масалаларига қаратилди. Партия, ҳукумат ва жамоат ташкилотларининг чақиригига жавобан, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун умумхалқ ҳаракати авж олиб кетди. Миллион-миллион ишчилар, колхозчилар, корхоналар хўжалик фаолиятининг ҳамма томонларини такомиллаштиришнинг конкрет планларини ишлаб чиқишда қатнашдилар. Масалан, Украина ССРнинг ўзидагина меҳнаткашларнинг умумий йиғилишларида мазкур Хат муҳокамасида уч юз мингдан зиёд таклиф киритилди. Комиссиялар сайланиб, улар киритилган таклифларнинг бажарилишини доимо назорат қилиб турадиган бўлди. Москвадаги «Динамо» заводи коллективи ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб 1970 йилда қуйидаги мажбуриятларни олди: «Ҳар биримиз юксак меҳнат унумдорлигига эришамиз, ишлаб чиқариш техникаси ва технологиясини такомиллаштирамиз ва бир йил ичида меҳнат харажатларини камида юз норма-соатга камайтирамиз». Завод бўйича бу қўшимча равишда бир неча минг электр двигатель ишлаб чиқариш имконини беради.

Ҳозир бутун мамлакатда корхоналарнинг коллективлари партия XXIV съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб, ўз зиммаларига юксак социалистик мажбурият олмоқдалар.

ХЎЖАЛИК ИСЛОҲОТИ

Совет халқининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва коммунизмнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш учун курашида партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь Пленумлари (1965 йил) ва партия XXIII съезди қарорларига кўра амалга ошираётган хўжалик ислоҳоти муҳим дастур бўлмоқда. Унинг асосий мақсади — хўжаликка раҳбарлик қилишнинг илмий савиясини оширишдан, мамлакат иқтисодий тараққиёти суръатларини ошириш учун социалистик тузумнинг афзалликларидан ва иқтисодий қонунлардан янада тўлароқ фойдаланишдан иборат.

Ислоҳотнинг моҳияти шундаки, у хўжаликка иқтисодий раҳбарлик қилиш ролини кучайтиради, давлат томонидан планлаштиришни такомиллаштиради, корхоналарнинг хўжалик жиҳатдан мустақиллиги ва ташаббускорлигини кенгайтиради.

Корхоналарнинг янги хўжалик системасига ўтиши аста-секин, уларнинг тайёргарлигига қараб амалга оширилади. 1966 йилнинг 1 январидан бошлаб 43 саноат корхонаси янги иш шароитига ўтди. Ҳар уч ойда улар қаторига янгидан-янги корхоналар қўшилмоқда. 1966 йилнинг охирига келиб уларнинг сони 704 га, 1967 йилнинг охирида 7 мингга, 1968 йилнинг охирида 27 мингга, 1969 йилнинг охирига келиб 36 мингга етди. Ҳозирги вақтда қарийб 42 минг саноат корхонаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига кўчган бўлиб, улар бутун саноат маҳсулотининг 92 процентини бермоқда.

Қишлоқ хўжалигида 1967 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари тобора хўжалик ҳисобига ўтмоқда. Ҳозир янги система асосида 5200 совхоз ишламоқда. Улар бутун совхоз ишлаб чиқаришининг учдан икки қисмини ташкил этади.

Ислоҳот маиший хизматда ҳам кенг ривож топмоқда. Янги шароитда ишлаётган маиший хизмат кўрсатиш корхоналари аҳолига маиший хизмат кўрсатиш умумий ҳажмининг учдан икки қисмини бажармоқда. Барча савдо корхоналари планлаштиришнинг янги системаси асосида ишламоқда, улардан 10 мингга яқини рағбатлантиришнинг янги системаси асосида ишламоқда.

1970 йилдан қурилиш корхоналарида ҳам планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси амал қила бошлади.

Яқин йиллар ичида барча саноат корхоналари, шунингдек бошқа хўжалик органлари ҳам хўжалик юритишнинг янги системасига кўчади.

Буржуа пропагандаси СССРда амалга оширилаётган хўжалик ислоҳотининг асл сабаблари ва мақсадларини бузиб кўрсатиш, уни қандайдир, социализмдан чекиниб, капиталистик хўжалик юритиш методларига яқинлашяпти, деб кўрсатиш учун кўп уриниб кўрди. Бироқ улар мақсадга эришолмадилар.

Хўжалик ислоҳоти — социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари такомиллашиб бораётганлигининг қонуний жараёни. Бу объектив зарурият аввало, мамлакатимиз ишлаб чиқарувчи кучларининг гуркираб ўсаётганлиги, экономикадаги хўжалик алоқаларининг мураккаблашиб бораётганлиги билан изоҳланади. Ижтимоий ишлаб чиқаришдаги оғирлик маркази тобора иқтисодий методларга, нарх, фойда, иш ҳақи, кредит ва шунга ўхшаш иқтисодий ричаглардан тобора тўла фойдаланишга кўчмоқда. Бу, албатта, бошқаришнинг маъмурий методларидан воз кечяпмиз, деган гап эмас, албатта Совет давлати илгаригидек ўз хўжалик-ташкилотчилик функциясини амалга ошира бориб, ўз қонун-қоидалари билан, хўжаликни бошқариш органлари системаси орқали хўжаликка раҳбарлик қилмоқда.

Ислоҳот корхоналарнинг ҳуқуқларини, уларнинг мустақиллик, ташаббускорлик доирасини анча кенгайтиради. Лекин бу марказлашган планли раҳбарликни сусайтиряпмиз, деган гап эмас. Ислоҳот марказлашган раҳбарликни корхоналар ва хўжалик органларининг ташаббускорлиги билан органик равишда уйғунлаштиради.

Ислоҳот давомида корхоналарни иқтисодий рағбатлантиришнинг ихчам системаси вужудга келади, меҳнаткашларнинг корхонанинг энг яхши иш натижаларидан моддий манфаатдорлиги ошади. Лекин бу меҳнатни маънавий рағбатлантиришдан давр синовидан ўтган меҳнаткашлар ташаббускорлигига таяниш практикасидан воз кечиш деган гап эмас. Ислоҳот худди шу моддий рағбатлантиришни маънавий рағбатлантириш билан оқилона уйғунлаштиришни назарда тутади.

Мамлакатимизда хўжалик ислоҳоти амал қила бошлаган дастлабки йиллар тажрибаси партиямиз томонидан ишлаб чиқилган иқтисодий-сиёсий принципларнинг тўғрилигини ва ҳаётийлигини яққол кўрсатиб турибди. Бу сиёсат ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва халқ фаровонлигини оширишга қаратилгандир. Ислоҳот давомида планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси механизмини муттасил ва планли яхшилаб бориш, барча социалистик корхоналар фаолиятини доимо такомиллаштира бориш имконини берадиган бой тажриба тўпланди.

«Экономическая газета»дан.

АХБОРОТ

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

Музика билим юрти

Бекободлик музика шинавандалари яқинда ажойиб совға олдилар. Бу ерда Тошкент область давлат музика билим юрти ёш санъат ошиқларига ўз эшигини очди. Билим юртининг «Фортепиано», «Музика назарияси», «Ўзбек халқ чолғу асбоблари», «Дирижёрлик», «Баян», «Хоровой» сингари бўлимлари бўлиб, уларда 90 нафар йигит-қизга музика сирларини ўргатиш бошлаб юборилди. Бўлажак санъаткорларга тажрибали педагоглардан А. Мамашин, Ю. Мусаева, Э. Нальдантов ва бошқалар дарс беришяпти.

Н. ИНОҚОВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

Ёш ҳунармандлар

Маданият уйи — қишлоқ аҳлининг дам олиш даргоҳларидан бири. Бу ернинг яна бир қулайлиги шундаки, бўш вақтларда йигит ва қизларнинг кино, концерт томошалари кўриб ҳордиқ чиқаришлари билан бирга, турли ҳунарларни эгаллашлари учун ҳам имкон беради. Фарғона область, Ўзбекистон районидаги Маданият уйи хизматидан кўпчилик мамнун. Бу ерда ташкил этилган олти ойлик бичув-тикув курсини 30, машинкада ёзиш курсини 20 нафар ёшлар битириб мустақил ишга йўлланма олдилар.

«Комсомол» совхозидагилар эса ўзлари учун қуриб берилган 200 ўринли клубнинг фойдаланишга топширилганидан қувонмоқдалар.

Т. МИРЗАРАХМАТОВ.

Устознинг тўйи

Тажрибали педагог Иззат Бегалиевнинг шогирдлари, узоқ-яқин таниш-билишлари, ҳамкасаба тенгқурлари уни 50 ёши билан муборакбод этдилар. 30 йилдирки, ўртоқ Бегалиев халқ маорифи йўлида ҳормай меҳнат қилиб келмоқда. Ўз фаолиятини собиқ Ойим районида рус тили ўқитувчилигидан бошлаган юбиляр мактабда илмий мудир, директор, район халқ маорифи бўлимида мудир бўлиб ишлади. 18 йилдан бери Андижон район халқ маорифи бўлимида мактаблар бўйича инспекторлик лавозимида меҳнат қилиб келмоқда.

Кечада шогирдлари, дўстлари Бегалиевни қизғин табрикладилар ва эсдалик совғалари топширдилар Бир неча орден ва медаллар кавалери, «Халқ маорифи аълочиси» фаолиятига бағишланган кеча ҳаммада илиқ таассурот қолдирди.

Ж. ТУРДИЕВ.

КОНКУРСГА МАРҲАМАТ

Жарангдор чиннилар

Чойни жарангдор пиёлада ичишнинг гашти бўлади, Бордию чинни буюмлар рангдор гуллар билан безалган, ҳалланган бўлса, беихтиёр дилингиз қувнайди. Яқингинада фойдаланишга топширилган Самарқанд чинни заводи коллективи худди ана шу мақсадларни кўзда тутиб, меҳнат қилишяпти. Шунинг учун ҳам улар бежирим ишланган чинни буюмларни нафис бўёқлар билан безашда кўпчилик билан ҳамкорлик қилишга аҳд қилишди.

Республика Савдо палатасининг Самарқанд чинни буюмларни чиройли ва бежирим қилиб безаш учун эълон қилган конкурсида моҳир мўйқалам соҳибларидан тортиб, чинни ва сополсозлик заводларининг мутахассислари, халқ ҳунарманд-усталари ҳамда рассом ҳаваскорлар қатнашишлари мумкин.

Конкурсга тақдим этиладиган расмлар ҳар томонлама қулай ва миллий бўёқларда чизилиши. замон руҳини ўзида акс эттириши, чиннини оммавий равишда ишлаб чиқариш учун мос бўлиши лозим.

Сервизлар, чойнак, пиёла, коса ва лаганлар учун ишланган расмлар алоҳида ҳамда табиий катталигини қоплай оладиган бўлиши керак.

Энг яхши, намунали расмлар учун мукофотлар: битта биринчи — 500 сўмлик, учта иккинчи — 300 сўмлик, бешта учинчи — 150 сўмлик ва бешта рағбатлантирувчи — 75 сўмлик қилиб белгиланди.

Конкурсда иштирок этишни хоҳлаганлар ўз иш намуналарини шу йилнинг 1 августигача Ўзбекистон ССРнинг Савдо палатасига — Тошкент-29, Правда Востока кўчасидаги, 25-уйга юборишлари мумкин.

КЎКЛАМ ТАРАДДУДИ

Серқуёш ўлкамизда баҳор нафаси кезмоқда. Қунлар исий бошлаши билан боғлар, ҳиёбонлар ва гулзорларни тартибга солиш ишлари қизғин тус олади. Шунинг учун Тошкент шаҳар ижроия комитетига қарашли манзарали ўсимликлар ва боғдорчилик совхози азаматлари парник хўжаликларда турли хил кўчатлар етиштиришга катта аҳамият беришяпти. Суратда: моҳир гулчилардан Ҳ. Қурбонова кўчатларни кўздан кечирмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЛИССАБОНДА СУД

ПАРИЖ, 17 февраль. (ТАСС). «Давлат хавфсизлигига қарши қўпорувчилик» ишларини қилишда ва Ангола озодлиги учун кураш халқ ҳаракатига мансуб бўлишда айбланаётган анголалик ватанпарварлар устидан Лиссабонда ўтказилаётган суд давом этмоқда дейилади Франс Пресс агентлигининг Португалиядан юборган хабарида.

Айбланувчи ўн киши орасида Ангола озодлиги учун курашувчи халқ ҳаракати партиясининг фахрий раиси Марио Пинто де Андраде ҳам бор.

Кеча айбланувчилар, биз «ёвуз ирқчиликнинг қурбони бўлиб турибмиз ва турмада бизга жисмоний-руҳий азоб бермоқдалар» дейишди. Судда чет эл матбуотининг вакиллари қатнашаётганлиги сабабли, дейилади Франс Пресс агентлигининг хабарида. Лиссабоннинг расмий доиралари бу фактлар очилиб колганлигидан ва бу суд чет элларда туғдириши мумкин бўлган таассуротдан ташвишланмоқдалар. Улар бу суд сиёсий суд эмас, балки оддий суд деб жамоатчиликка уқтиришга ҳаракат қилмоқдалар.

Коммунистлар ҳақида ҳикоялар

ЕЛКАДОШЛАР

Ғози Шбета касалхонада бир ойдан кўпроқ ётди. Исроил Компартиясининг активисти — араб Ғози Шбетани 1969 йилнинг 15 декабрида Тира қишлоғида маҳаллий сионистлар ташкилотининг аъзолари ёвузларча қийнашган эди. Одатда шов-шувларга ўч бўлган Тель-Авивнинг «катта» матбуоти бу ёвузлик ҳақида лом-мим демади. Бироқ ваҳшийлик ҳақидаги хабар бутун мамлакатга ёйилди.

Партиядош ўртоғи бўлган арабга нисбатан қилинган ёвузларча ҳужумни Исроил журналисти — яҳудий Иосиф Алғозий қатъий қоралаб чиқди. Тира қишлоғи партия ячейкасининг секретари ҳақида алангали сатрларни ёзган Иосиф Алғози сионистларнинг кирдикорларини фош қилиб, улар нинг шармандасини чиқарди.

1956 йилда Тель-Авивнинг ҳукмрон доиралари Англия ва Франциянинг қўллаб-қувватлаши билан Мисрга хиёнаткорона ҳужум қилдилар. Исроилда арабларга қарши шовинизм ҳаракати авж олди. Ўшанда бу араб йигити бошига не кунларни солишмади. Унга нафрат билан қарашарди. Худди ўшанда Ғози Исроил аҳолисининг бутун яхудий қисми шовинизм билан заҳарланмаган эканини биринчи бор англади. У яхудийлар орасида сионизмнинг урушқоқ раҳбарларига ўхшамаган жуда кўп кишиларни учратди. Булар коммунистлар эди. Ғози Шбета уларнинг сўзларига қулоқ солди, газеталарини ўқий бошлади. Унинг кўзи очилгандай бўлди. Ҳамма нарсага бошқача қарай бошлади. 25 ёшга тўлганда эса Исроил Компартияси сафига ўтди.

...Ғози Шбета билан Иосиф Алғози деярли тенгдош. Бироқ Иосиф каттагина сиёсий иш тажрибасига эга. У ўсмирлигидаёқ коммунистлар сафига ўтган эди. Тинимсиз кураш йиллари унинг характерини чиниқтирди, партиянинг изчил курашчисига айлантирди. Бугунги кунда ўртоқ И. Алғози партия газетаси редакциясидаги иши билан бир қаторда, Исроил кнессет (парламент)и коммунистик фракциясининг секретари вазифасини ҳам бажармоқда.

— Менинг онгимдаги жиддий бурилиш, менинг ҳаётга муносабатимдаги ўзгариш 1955 йилда рўй берди, — дейди Иосиф Алғози. Кейин ўқув йиллари, коммунистик матбуот ходимининг оғир йўли бошланди... Иосиф Алғози партия публицистининг ўткир қалами билан тинчлик, нон ва ўз халқининг озодлиги учун курашмоқда. Миллий низоларни авж олдираётган арабларга нисбатан бўҳтонлар билан тўлиб чиқаётган урушқоқ сионистларнинг бақироқ матбуотига қарши курашиш, улар орасида ишлаш унча енгил эмас. Бироқ Иосиф Алғози қийинчиликлардан қўрқмади. У ҳамиша қайноқ ҳаёт қучоғида, ғоявий курашнинг олдинги сафларида бўлди. Унинг фаоллиги га ҳавас қилса арзийди. «Зу гадерех» газетаси ва Компартиянинг бошқа нашрларида унинг Исроил экстримистларини фош қилувчи мақолалари тез-тез чиқиб туради. Коммунист-журналист газетхонларни Исроилда яшаётган араблар билан яхудийларга шовинистик нуқтаи назардан эмас, балки синфий нуқтаи назардан ёндошишга чақирмоқда. Унинг ёрқин мақолалари СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тинчликсевар ташқи сиёсатини ҳаққоний баҳоламоқда.

...Ғози Шбета билан Иосиф Алғози, араб билан яхудий тўсиқнинг икки томонида эмас, балки бир томонида елкама-елка туриб сионизмга қарши курашмоқдалар. Ўз мамлакатлари халқларининг озодлиги ва бахти учун кураш байроғи бу икки елкадошнинг умумий байроғи бўлиб қолди. Исроил коммунист—интернационалистлари қўлида бу байроқ синфий қардошлар бирлигининг рамзи бўлиб хизмат қилмоқда.

Ўтган йилнинг бошларида Тель-Авив, Хайф, Назарет ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида сўнгги йиллар ичида биринчи марта урушга қарши оммавий митинг ва манифестациялар бўлиб ўтди. Бу намойишларда араблар билан бир қаторда яхудий жамоатчилигининг прогрессив вакиллари ҳам иштирок этдилар.

Исроил Компартиясининг активлиги ўсиб боряпти. Бу айниқса В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланган даврда яққол кўзга ташланган эди. Исроил Компартияси Ленин юбилейига тайёрланаётиб, яҳудий ва араб тилларида бутун дунё меҳнаткашлари доҳийсининг қатор асарларини, жумладан, «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали» ва «Ренегат Каутский» асарларини нашр этди. Ильич ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи плакатлар оммавий тиражда чиқарилди. Улар партия активистлари томонидан мамлакатнинг ҳамма шаҳар ва қишлоқларига ёпиштириб чиқилди. Улуғ доҳийга бағишлаб йиғилиш ва митинглар ўтказилди.

— Биз бу сиёсий кампаниядан Маркс. Энгельс ва Лениннинг ўлмас таълимоти билан мумкин қадар кўпроқ кишиларни таништириш учун фойдаландик, — деди Ғози Шбета. Иосиф Алғози бўлса қўшиб қўйди: — бу таълимот бизнинг йўлчи юлдузимиз бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

А. ШЕРСТЮК,
тарих фанлари кандидати. (АПН).

СИНФИЙ ЖАНГЛАР

Капиталистик мамлакатларда иш ташлаганлар сафига ҳар кун меҳнаткашларнинг янги отрядлари қўшилмоқда. Улар меҳнат қилиш ҳуқуқларини, асосий демократик эркинликларини шиддатли синфий жангларда қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқдалар. Ўта катта фойда олиш пайига тушган хусусий капитал меҳнаткашларни эксплуатация қилишни кучайтираётганлиги, қимматчилик тўхтовсиз ошиб бораётганлиги, касаба союзлар узоқ вақт кураш олиб бориш натижасида қўлга киритган ҳуқуқларига ҳужум қилинаётганлиги меҳнаткашларнинг кўпайиб бораётган мана шу синфий курашларига сабаб бўлмоқда.

◆ Капиталистик дунё қалъаси ҳисобланган АҚШда бултурги забастовка жангларининг якуни зўр ва даҳшатли бўлди. Иш ташлашлар натижасида 62 миллион ёки бундан олдинги йилдагига нисбатан 19,3 миллион кўп одам куни забастовка билан ўтди.

◆ Японияда меҳнаткашларнинг ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, ҳар йил баҳорда ўтказиладиган курашларига тайёргарлик кенг авж олиб кетди. Меҳнаткашларнинг бу чиқишларида касаба союзлар бош кенгашида ва мустақил касаба союзлари алоқа кенгашида бирлашган миллионлаб ишчи ва хизматчилар қатнашади. Баҳорда биргаликда ўтказиладиган бу чиқишларнинг биринчи тўлқини март ойининг охирида бошланади. Меҳнаткашларнинг бу чиқишлари ҳукмрон доираларнинг меҳнаткашлар ҳисобидан «иқтисодий ўсишни таъминлаш сиёсатига» иш ҳақини оширмай қўйиш сиёсатига қарши капиталистик рационализацияга қарши АҚШ билан бўлган хатарли ҳарбий иттифоқдан Япониянинг воз кечиши учун кураш шиорлари остида ўтказилади.

◆ Италияда забастовка ҳаракати айниқса оммавий тусда ўтмоқда. Италия ишчилар синфининг гоҳ у отряди, гоҳ бу отряди курашни авж олдирмаётган биронта ҳам каттароқ саноат районини йўқ деса бўлади. Буни бир неча мисол билангина кўрсатиб ўтиш мумкин Туриндаги машҳур «Оливетти» машинасозлик фирмасининг ишчи ва хизматчиларидан 20 минг киши 12 февралда 24 соатлик забастовка ўтказганлиги натижасида шу фирманинг ҳамма корхоналарида иш тўхтаб қолди. Бу корхонанинг меҳнаткашлари меҳнатга адолатлироқ ҳақ тўлашни талаб қилишди. Пойтахтдаги «Нуова бриллантиссима» химия заводининг ишчилари ёппасига иш ташладилар.

◆ Англияда ишчилар манфаатига қарши қонун лойиҳасини ҳукумат парламентда тасдиқлаб олишга уринаётганлигига қаршилик кучайиб бормоқда. Бу қонун лойиҳаси меҳнаткашларни асосий қуролларидан, яъни иш ташлаш ҳуқуқидан маҳрум этиш мақсадини кўзлайди. Мамлакатнинг катталиги жиҳатидан иккинчи ўринда турган бир ярим миллионга яқин кишини ўз сафида бирлаштирган машинасозлар ва қуювчилар касаба союзи мана шу қонун лойиҳасига қарши норозилик билдириб 1 ва 18 март кунлари забастовка ўтказишга қарор қилди. Мамлакатнинг почта ходимлари ўзларининг жуда оз миқдордаги иш ҳақини оширишни талаб қилиб бошлаган забастовкаси тўрт ҳафтадан бери давом этмоқда.

◆ Францияда забастовка ҳаракати тўлқини тобора баланд кўтарилмоқда. Ҳозирги вақтда шахтёрлар ва металлистлар, олий ўқув юртларининг ўқитувчилари ва докерлар айни бир вақтда кураш олиб бормоқдалар. Бир ҳафтадан кўпроқ иш ташлаган Лотарингия кончиларидан сўнг шимолий кўмир ҳавзасининг шахтёрлари ҳам забастовка бошлаб юборишди. Шахталарнинг катта кўпчилигида иш тўхтаб қолди Франция кўмир саноати меҳнаткашларининг асосий талаби шуки, улар ўзларининг меҳнат қилиш ҳуқуқларини ҳурматлашни талаб этмоқдалар. Кўпгина шахталарни ёпиш планлари борлиги маълум бўлиб қолган ҳозирги вақтда бу шиор айниқса катта аҳамият касб этмоқда.

Шахтёрлар ишчиларнинг кўплаб бўшатилишига ва ишсизликка қарши курашаётган бир вақтда металлистлар иш ҳафтасининг қисқартирилишини ва пенсия ёшининг камайтирилишини биринчи галда талаб қилмоқдалар (ҳозирги вақтда ишчилар 65 ёшга етганларидан кейингина пенсия олиш ҳуқуқига эга бўладилар). Нантда, Сен-Назерда, Шатобрианда ва бошқа шаҳарларда металлистларнинг забастовкалари ва намойишлари бўлиб ўтди.

◆ Ҳозир Финляндияда бўлаётганидек катта забастовка кейинги 15 йил ичида бўлмаган эди. Бу забастовкада иш ҳақини оширишни, меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилаётган 70 минг металлист ишчи қатнашмоқда. Забастовка бошланганига 5 кун бўлди. Финляндия Коммунистик партияси билан ишчилар ва майда деҳқонларнинг социал-демократик союзи иш ташлаган меҳнаткашларини қўллаб-қувватламоқдалар.

(ТАСС).

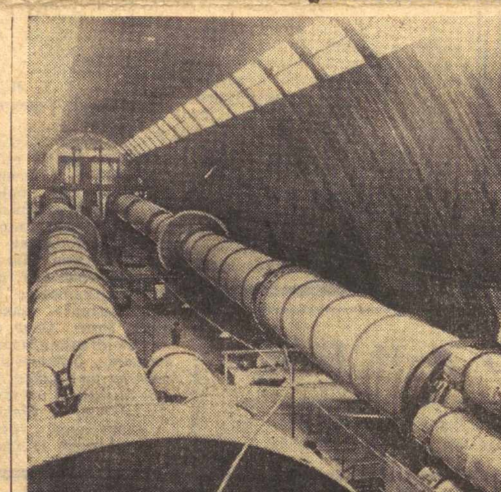

МХР. Дўстлик шаҳри Дархон меҳнаткашлари 1970 йил планларини муваффақиятли адо этдилар. Шаҳарнинг янги қурилишларида монгол ишчилари билан бир қаторда Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг мутахассислари ҳам ишламоқдалар. Суратда: Дархондаги энг илғор корхоналардан бири — цемент заводи цехида.

МОНЦАМЭ—ТАСС фотоси.

ҲИНДИ-ХИТОЙ. Америка урушқоқлари Жанубий Шарқий Осиёда уруш оловини авж олдирмоқдалар. Суратда: Америка вертолётларидан ташланган жанубий вьетнамлик солдатлар Лаосга қараб бормоқдалар.

АП —ТАСС телефотоси.

ГРАММАТИКА

ҲАЖВИЯ

Ўзлик олмоши жуда бошимни қотириб юборди.

Мен, Сен, У, Биз, Сиз, Улар—ўзлик олмошлари эсингизда бўлса керак.

Мен ўтирибман. Ишлаяпман. Янги бошлиқ Менинг ёнимга келди.

— Хўш, Сенинг ишларинг қалай? Улгуряпсанми? — дея қизиқсинди, У.

— Кечирасиз. Менга гапиряпсизми? — дедим Мен.

— Кимга буларди. Нима, Сен гарангмисан? — деди У асабийлашиб.

— Нега сансираяпсиз? — ҳайрон бўлдим Мен. Ахир Сиз ҳали мен билан танишганингиз-ча ҳам йўқ-ку.

— Сен қанақа одамсан? — деди У. Сен ким билан гаплашяпсан?

— Мен мутлақо ҳазиллашаётганимча йўқ, — дедим кулимсираб Мен. Шунчаки Мен юмшоқликка ўрганиб қолганман.

— Буни қаранглар ҳали У менга ўргатадиган кўринади-ю! Шошмай тур, Сенга кўрсатиб қўяман! — деди У ва чиқиб кетди.

Эртаси куни бўлган умумий мажлисда бошлиқ ахлоқ маданияти ҳақида масалани кўтариб қолди.

— Бунақангиларга Биз йўл қўймаймиз! — деди У, мени кўрсатиб. Кўполликка Биз чидай олмаймиз!

Қисқа қилиб айтганда Улар менинг адабимни бериб қўйишди.

Мажлисдан кейин жуда хафа бўлиб кетдим. Бироқ— У — бирлик олмоши мени тинчлантирди.

— Қўй энди. Сен ҳақ, У — ноҳақ. Ахир ҳар бир олмош ниҳоят ўз ўрнини топиши керак-да.

А. ИНИН,
Л. ОСАДЧУК.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА кундузги кўрсатувлари. 18.25 — ТОШКЕНТ. 18.30 — «АХБОРОТ». Ўзбек тилида: 18.40 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.50 — «АХБОРОТ». 20.05 — «Йўлдаги курашлар» (бадиий фильмнинг 2-серияси). 21.35 — «Ягона оилада». 22.10 — «БЎСТОН». 23.30 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 20.05 — МОСКВА. «Порлоқ юлдузча». 20.30 — «Кама гиганти». 21.00 — Янгиликлар. 21. 05— Совет республикалари фестивали. АРМАНИСТОН ССР. 22.30 — Социализм дунёси.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Ҳужжатли фильм. 20.20 — Қардош республикалар композиторлари. С. ЦИНЦАДЗЕ. 21.00 — Реклама. 21.10 — «Кўп бўйида» (бадиий фильмнинг 2-серияси).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/II да Майсаранинг иши.

ХАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/II да Олтин девор, 22/II да Бой ила хизматчи.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКА ТЕАТРИДА — 19/II да Навоий Астрободда, 20/II да Хотинимнинг эри.

КИНО

Чемпион — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Арсен — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10, 11.45 минут ва кундуз 1 яримда).

Турк оғасининг васияти — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Сумбул сочли гўзал Варвара — «МОСКВА» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз соат 4 ва 6 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч соат 9.45 минутда).

Денгиз характери — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Мовий муз — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 ярим, кундуз 1, 2 ярим ва 4 да).

Директор (2 серия) — «МОСКВА» (кундуз 1 ярим ва кеч соат 8 да).

Биримиз — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 8 да).

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

19, 20 февралда

ЛИРИК ҚЎШИҚ, КУЙ ВА РАҚС КЕЧАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати — ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ҒУЛОМЖОН ҲОЖИҚУЛОВ (Андижон).

Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Камолиддин РАҲИМОВ (Наманган), Турдиали САЙДУЛЛАЕВ (Наманган), Иброҳимжон ИСҲОҚОВ (Марғилон), Уринбой НУРАЛИЕВ (Андижон), Зайнобиддин ва Мадамин ЮСУПОВлар (Марғилон), Одилжон ОХУНЖОНОВ, Тожиали ОЛИМОВ (Наманган), Шариф СУЛТОНОВ, Гулсара ЁҚУБОВА.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади

20 февралда концерт кундуз соат 5 да ва кеч соат 8 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ

кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Профессорлар: куй назарияси, пуфлаб чалинадиган асбоблар, умумий фортепиано;

доцентлар: куй назарияси, махсус фортепиано (3 ўрин), торли асбоблар, пуфлаб чалинадиган асбоблар, хор дирижёрлиги. камер куйлари, опера тайёргарлигига (кафедра мудири), концертмейстерлик маҳорати (кафедра мудири), умумий фортепиано (2 ўрин), кафедра мудири ва доценти).

катта ўқитувчилар: марксизм-ленинизм, куй назарияси (3 ўрин), халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги;

ўқитувчилар: куй тарихи, умумий фортепиано, француз тили.

Конкурс муддати 26 — февралгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 31-уй.

Редактор М. ҚОРИЕВ

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари —337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221 Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258 Қишлоқ хўжалиги— 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. 331216. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679 333553. Иллюстрация —334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249. 330250. 330251. 330252. 330253. 330254. 330255. 330256. 330257. 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31— 972. Термиз — 23—27. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—44. Гулистон — 22-09.

№ А. — 42. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 14676.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 20 февраль 1971 йил, шанба ◆ № 43 (14.813). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ГАЗЕТАМИЗНИНГ БУГУНГИ СОНИ ДЕҲҚОНЛАР СИНФИГА БАҒИШЛАНАДИ

ИШЧИ СИНФИНИНГ БУЮК ИТТИФОҚЧИСИ

СОВЕТ ДЕҲҚОНИ

Совет деҳқонлари — Коммунистик партия раҳбарлигида, шонли ишчилар синфининг яқиндан берган ёрдами билан ўлкамизни тараққий этган қишлоқ хўжалиги ва индустриал диёрга айлантирган мўъжизакор кучдир. Деҳқонлар ҳалол меҳнати билан эл-юртга насиба, саноатга хом ашё яратиб беради.

Ер-сув, техника воситалари, ишлаб чиқариш қуроллари, деҳқонларнинг абадий мулки, колхоз-совхоз ўз хўжалиги. Улар шу хўжаликларни ҳар томонлама мустаҳкамлаш йўли билан эзгу орзуларига эришадилар. Колхоз тузуми — Совет социалистик жамиятининг ажралмас қисмидир, —дейилади қишлоқ хўжалик артелининг намунали Уставида, — бу В. И. Ленин белгилаб берган, тарихий синовдан ўтган, деҳқонларнинг туб манфаатларига мос йўл, аста-секин коммунизмга ўтиш йўлидир.

Коммунистик партия социалистик қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга ҳар доим катта аҳамият бериб келди ва аҳамият беряпти, қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш аҳоли ва саноатнинг бу маҳсулотларга бўлган талабини тўлароқ қондиришни биринчи даражали вазифа қилиб қўйяпти. Бу масала партиянинг XXIII съездида, партия Марказий Комитетининг Пленумларида бир неча марта муҳокама қилиниб, жуда катта тадбирлар белгиланди. Партиянинг XXIII съездидан буён ўтган давр қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаш, химиялаштириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш орқали унумдорлигини ошириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан характерланади. Ўтган беш йилликда республикамиз пахтакор деҳқонлари она-Ватан хазинасига 20 миллион 677 минг 700 тонна дурдона тўкиб, ўз касбини шарафладилар. Дон, сут, гўшт, пилла, сабзавот ва бошқа маҳсулотлар етиштириш ҳам кескин кўпайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети пахтачиликни ривожлантириш истиқбол планларини белгилаб бермоқдалар. Экин майдонларини кенгайтириш, ҳосилдорликни ошириш, ирригация-мелиорация ишларини кучайтириш, химизация ва механизацияни пахтачиликка тобора кенгроқ жорий қилиш, уруғчиликни яхшилаш, пахтабеда алмашлаб экишга ўтиш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш каби актуал масалалар кун тартибида муҳим ўрин эгаллаб келаётир. Пахтакор деҳқонларимиз партия ва ҳукуматимиз кўрсатган йўлдан бориб, пахта етиштиришни тобора кўпайтирмоқдалар. 1956—1960 йилларда республикамизда ҳар йили ўртача 3 миллион тонна пахта тайёрланган бўлса, 1961—1965 йилларда 3,5 миллион. 1966—1969 йилларда 4 миллион тоннадан пахта тайёрланди. 1970 юбилей йилида она-Ватанга армуғон этган «оқ олтин»имиз 4 миллион 670 минг тоннага етди.

Барча хил қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан пахта ҳосилдорлигини кўтаришга алоҳида эътибор берилаётир. Аввалги беш йилликда республикамиз бўйича ҳосилдорлик гектар ҳисобига 21,9 центнерни ташкил этган бўлса, кейинги беш йилликда колхозларда ҳосилдорлик 27 центнерга етди. Хоразм, Бухоро, Қашқадарё области, Қорақалпоғистон Автоном Республикаси меҳнаткашлари бу соҳада айниқса яхши кўрсаткичларга эришдилар.

Бироқ КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленумида таъкидланиб ўтилганидек, айрим районлар, колхозлар, совхозларда пахта етиштириш кўпаймаяпти, бир нуқтада туриб қоляпти, ҳосилдорликни камайтириб юборган хўжаликлар ҳам йўқ эмас. Ўша хўжаликларда химиявий ўғитлардан ёмон фойдаланиляпти, тупроқнинг ҳолати яхшиланмаяпти, агротехника қоидалари бузиляпти, алмашлаб экишни кенг жорий қилиш ўрнига турли важ-корсонлар кўрсатиш билан овора бўлиб қолиняпти. Кадрлар орасида интизомсизлик, топширилган иш учун масъулиятни тўла ҳис этмаслик ҳоллари рўй беряпти. Маҳсулот етиштириш ва уни сотиш плани— ҳамма учун қонун ва бу қонунга масъулиятсизлик билан муносабатда бўлишга принципиал, қатъий баҳо бериш зарур. СССР халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик плани лойиҳаларида ана шу ғоя олға сурилаяпти.

Янги беш йилликда республикамиз қишлоқ хўжалигини комплекс тараққий эттириш учун 6 миллиард 530 миллион сўмдан кўп капитал маблағ сарфланади.

Республикамиз меҳнаткашлари янги беш йиллик план Директивалари лойиҳасини кенг муҳокама қилмоқдалар, уни коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишнинг жанговар программаси деб атамоқдалар. Лойиҳа муҳокамаси давомида пахтачилик, ғаллачилик, чорвачилик ва бошқа тармоқларни комплекс тараққий эттиришга қаратилган таклиф-мулоҳазалар айтилмоқда, фикрлар ўртага ташланмоқда. Ҳамманинг мақсади Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашдан иборатдир.

Янги беш йилликда яна 465 минг гектар ер ўзлаштириш, фақат Мирзачўлдагина 100 минг гектардан кўпроқ ерни оборотга киритиш кўзда тутилаётир. Қарши чўлида ҳам каттагина майдонлар ўзлаштирилиб, сув билан таъминланади.

Бу тадбирлар республикамизда пахта ва бошқа хил маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш имкониятини беради. Ўзбекистоннинг пахтачиликдаги шуҳрати, ўзбек деҳқонларининг номи бутун жаҳонга ёйилди. Биз етиштирган «оқ олтин»ни дунё енгил саноати харид қиляпти. Бу ўзбек деҳқонлари учун катта шарафдир. Бухоро, Хоразм, Қашқадарё, Тошкент областлари, «Голодностепстрой»га қарашли совхозларнинг меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи босқичи — 1971 йилда пахта етиштиришни янада кўпайтириш ташаббуси билан майдонга чиқдилар. Бу Директивалар лойиҳасининг руҳига, унда қўйилган улкан вазифаларга айнан мос келади.

Халқимиз партия анжуманларини муносиб совғалар билан кутиб олишга одатланган. Деҳқонларимиз КПСС XXIV съездини кўклам экин кампаниясига тайёргарлик ишларини тўла туғаллаш билан кутиб оламиз демоқдалар. Уларнинг сўзи билан иши бир. Ҳозир ҳамма жойда қишлоқ хўжалик техникаси мавсумга шайланяпти, ерларга яхоб бериляпти, шўр ювиляпти, ўғит тўпланяпти, ариқ-зовурлар тозаланяпти. Партия ташкилотлари умумхалқ курашига моҳирлик билан бошчилик қилишлари, коммунистларнинг авангардлик ролини таъминлашлари керак. Қишлоқ хўжалик ходимлари, деҳқонларимиз партиямиз бошлаган ёрқин йўлдан янги ғалабалар сари дадил олға бораверади.

Т. Нарзуллаев (чапда) ва О. Хонқулов чўлқувар механизаторлардир. Улар Мирзачўл районидаги «Фарғона» совхозида фидокорона меҳнат қилиб, пахтадан муттасил юқори ҳосил етиштирмоқдалар. Моҳир механизаторлар бултур «зангори кема»лар бункеридан 125-130 тоннадан пахта тўкишди. КПСС XXIV съезди шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилган механизаторлар ўз машиналарини кўклам экиш мавсумига шайлаб қўйдилар.

А. Тўраев фотоси.

Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги вазифа шундан иборатки, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг ўртача йиллик миқдори ўтган беш йилликдагига нисбатан 20-22 процент оширилсин, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноатнинг хом ашёга бўлган ва тобора ошиб бораётган эҳтиёжлари тўлароқ қондирилсин.

(КПСС XXIV СЪЕЗДИ ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИДАН).

БУНЁДКОР

Т. Г. ЗИНИН,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири

✦ ◆ ✦

Ўзбек деҳқони! Меҳнаткаш, бунёдкор синф. У ўзининг мўл-кўл маҳсулоти билан коммунизмга хизмат қилмоқда. Ватанимизнинг бойлигини, давлатимизнинг куч-қудратини, халқимизнинг фаровонлигини ошириш учун олиб борилаётган курашга муносиб ҳисса қўшмоқда. Ўзбек элининг обрўси, иззат-ҳурмати улкан ғалабалари шу қалби қайноқ, меҳри дарё инсоннинг номи билан, меҳнати билан, азим ишлари билан боғланган. Ўзбек деҳқони республикамизни пахтага, донга, пиллага, ноз-неъматларга кон қилди, жаҳанга машҳур этди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасида саккизинчи беш йиллик план муваффақиятли бажарилганлиги таъкидланади. Мамлакат халқ хўжалиги беш йилликда юксак суръатлар билан ва аввалги беш йилликдагидан анча самарали ривожланди. Қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги ва чорвачиликнинг маҳсулдорлиги ошди. 1966 — 1970 йилларда қишлоқ хўжалигининг ўртача йиллик ялпи маҳсулоти ҳажми 1961 — 1965 йиллардагига нисбатан 21 процент кўпайди.

Ана шу улкан муваффақиятларда ўзбек деҳқонларининг ҳам катта улуши бор. Ўтган беш йилликда умуман республикамиз қишлоқ хўжалиги, хусусан унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачилик тез суръатлар билан ривожланди. «Оқ олтин» етиштириш беқиёс кўпайди. Ўтган беш йилда республика қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти шундан илгариги беш йилдагига нисбатан 20,7 процент ошди. Дон тайёрлаш беш йиллик плани 139 процент, шу жумладан шоли — 112,4 процент, каноп пояси — 111,3 процент, тамаки — 176,1 процент, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти — 116,8 процент, мева ва узум — 107,1 процент, гўшт — 101 процент, сут — 101,8 процент, тухум — 113,2 процент, жун — 105,7 процент ва пилла— 111,5 процент бажарилди.

Пахтакорлар беш йиллик планни бажариш учун олиб борган кураш, айниқса, яхши самара берди. Улар 1966 — 1970 йилларда 20 миллион 677 минг 700 тонна «оқ олтин» етиштирдилар. Бу, еттинчи беш йилликдагига нисбатан 3 миллион 243 минг 600 тонна ва халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик планида белгиланганига қараганда 1 миллион 167 минг 300 тонна кўпдир. Ўтган беш йилда ҳар гектар ернинг ҳосилдорлиги 2,2 центнер ошди.

Буларнинг ҳаммаси республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорларини бажара бориб, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, комплекс механизацияни жорий этиш, ер ва сувдан, техника ва ўғитлардан самарали фойдаланиш асосида экинларнинг ҳосилдорлигини ва ялпи ҳосилини, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш йўлида сарфлаган жуда катта куч-ғайратнинг натижасидир.

Колхоз ва совхозларга асосланган, юксак даражада механизациялашган, илғор агротехника фанига таянган Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги эндиликда шу қадар юксакликка кўтарилдики, буни ифодалаш учун сўз топиш қийин. Республикамиз қишлоқ хўжалиги қай даражада ривожланганлигини пахтачилигимизнинг тараққиётидан кўриш мумкин. 1913 йили ҳозирги Ўзбекистонда 429 минг гектар майдонга чигит экилган, ҳар гектар ердан атиги 12,2 центнердан ҳосил олинган ва ҳаммаси бўлиб 522 минг тонна пахта етиштирилган эди. Бултур эса 1 миллион 782 минг 800 гектар майдонга чигит экилди. Ҳар гектар ердан 26,2 центнердан ҳосил олинди. Давлатга 4 миллион 670 минг тонна «оқ олтин» топширилди.

Бу ҳали тарихда кўрилмаган юксалиш. Унинг сиёсий ва хўжалик аҳамияти бениҳоя катта. Бу юксалишга ўзбек деҳқонлари Коммунистик партия ва Совет ҳукумати республикамиз қишлоқ хўжалигини ва айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни ривожлантириш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилаётганликлари, давлат жуда катта моддий-техника ёрдами бераётгани, ўзларининг фидокорона меҳнатлари туфайли эришдилар. Давлатимиз ўзбек деҳқонларини суғориладиган ерлардан фойдаланишни яхшилаш, унинг унумдорлигини ошириш маҳсулот етиштиришни кўпайтириш учун зарур бўлган ҳамма нарса билан таъминламоқда, миллион-миллион сўмлаб маблағ ажратмоқда. Ўтган беш йилликда давлат республикамиз қишлоқ хўжалигини ривожлантириш мақсадларига 3 миллиард сўмдан зиёд капитал маблағ сарфлади.

Саккизинчи беш йилликда республика қишлоқ хўжалигига турли маркадаги 85 мингта трактор, 15 мингта юк автомобили, 10800 та ер қазиш машиналари, 24 мингта пахта териш машинаси, 6000 та дон комбайни ва бошқа кўпгина хилма-хил техника, бир неча миллион тонна минерал ўғитлар, қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликларига қарши курашда ишлатиладиган заҳарли моддалар етказиб берилди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон колхоз ва совхозларида 15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда 224 минг 400 та трактор, 32 минг 400 та пахта териш машинаси 39 минг 600 та юк автомобили ва кўп сонли бошқа хил машина ҳамда механизмлар мавжуд.

Ана шу қудратли техникага ва давлатнинг моддий ёрдамига таяниб, ўзбек деҳқонлари ўтган беш йил мобайнида 234 минг гектар суғориладиган янги ерларни ўзлаштирдилар ва қишлоқ хўжалик оборотига киритдилар. 436 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшиладилар. Эскидан экин экиб келинаётган 252 минг гектар ерни яхшилаб текисладилар. 650 минг гектар ерни сув билан таъминлашни яхшиладилар.

Давлат бераётган ёрдамга жавобан ўзбек деҳқонлари мамлакатга етказиб берилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг миқдорини анча кўпайтирдилар. Буни юбилей йили мисолида кўриш мумкин. Бултур улар давлатга 366 минг 900 тонна дон, шу жумладан 129 минг 100 тонна шоли, 898 минг 200 тонна сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти, 283 минг 600 тонна мева ва узум, 320 минг 700 тонна каноп пояси, 14 минг 100 тонна тамаки, 18 минг 500 тонна пилла етказиб бердилар.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасида мамлакатимиз, шу жумладан республикамиз қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг истиқболлари белгилаб берилди. Янги беш йилликда мамлакатда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг ўртача йиллик миқдори ўтган беш йилликдагига нисбатан 20-22 процент оширилиши зарур. Республикамиз қишлоқ хўжалиги, айниқса пахтачилик янада тез суръатлар билан юксалади. 1975 йилда пахтанинг ялпи ҳосили 4,9 миллион тоннага етказилади. Шунингдек, шоли, мева, узум, сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти, тамаки ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш кўпайтирилади.

Бу — жуда масъулиятли вазифа. Уни муваффақиятли бажариш ўзбек деҳқонларидан бутун беш йиллик мобайнида жуда кўп куч-ғайрат сарфлаб ижодий меҳнат қилишни талаб этади.

Партия республикамиз деҳқонлари олдига беш йил мобайнида 465 минг гектар суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш ва қишлоқ хўжалик оборотига киритиш, Қарши даштида пахтачиликнинг янги йирик районини вужудга келтириш, Мирзачўлда, Сурхон — Шеробод водийсида ва Қорақалпоғистон АССРда суғориладиган майдонларни кўпайтириш каби вазифаларни қўймоқда. Деҳқонларимиз партия қўйган вазифаларни доим тўла-тўкис бажариб келганлар. Бу сафар ҳам шундай қиладилар. Улар ички резервлар ва имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни тез суръатлар билан кўпайтиришга эришадилар, деҳқончилик маданиятини янада юксак поғонага кўтарадилар, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражасини оширадилар.

Ҳозир бутун мамлакатдаги каби, республикамизда ҳам КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун кураш қизғин тус олди. Деҳқонлар бу курашда фаол иштирок этмоқдалар. Улар бу йил пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириш мақсадида кўклам экишига пухта тайёргарлик кўрмоқдалар, уни қулай агротехника муддатларида юқори сифатли қилиб ўтказиш тадбирларини белгиламоқдалар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Кеча пойтахт область XVI партия конференцияси ўз ишини бошлади. Унда обкомнинг биринчи секретари М. М. Мусахоновнинг область партия комитети иши тўғрисидаги ҳисобот доклади, обкомнинг иккинчи секретари Б. М. Истоминнинг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳаси тўғрисидаги доклади ҳамда область партия ташкилоти ревизия комиссиясининг раиси Я. К. Элчибековнинг шу комиссия иши тўғрисидаги доклади тингланди.

Конференция ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, О. У. Салимов, М. А. Абдураззоқов, М. Т. Турсунов, С. Р. Расулов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони С. Е. Белоножко қатнашмоқдалар.

Конференция бугун ўз ишини давом эттиради.

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

КЎКЛАМГА ТАЙЁРГАРЛИК

Ерларнинг шўрини ювиш ва яхоб бериб, тупроқдаги намни кўпайтириш кўкламги экишга тайёргарлик ишларининг энг муҳимидир.

Чигит ва бошқа экинлар экиш бошлангунча республикамизда 1 миллион 581 минг гектар суғориладиган ерларнинг шўрини ювиш лозим. Аммо, 10 февралга қадар фақат 367 минг гектар ернинг шўри ювилди ёки шўр ювиш ишлари плани 23 процент бажарилди.

Сирдарё области ерларнинг шўрини ювишни тугалламоқда. Бухоро области бу борадаги планни 76 процент бажарди. Аммо, Фарғона области хўжаликларида шўр ювиш ишлари, аслини олганда, эндигина бошланмоқда. Шўр ювилиши лозим бўлган майдонлар анча катта бўлишига ва бу ерлар сув билан яхши таъминланганлигига қарамай, экишни ўз вақтида ўтказиш ва мўл ҳосил олишнинг асоси бўлган бу муҳим ишни бажаришда областда ҳеч бир сабабсиз сусткашликка йўл қўйилмоқда.

Андижон области колхозлари ва совхозларида ҳам ерлар шўрини ювиш суст, областда бу ишларни ўтказиш плани фақат 13 процент бажарилди, холос.

Хоразм областида ва Қорақалпоғистон АССРда Амударёнинг сув ресурслари чекланган миқдорда эканлигини назарда тутиб, ерларнинг шўрини ювиш айниқса қизгин ва уюшқоқлик билан ўтказилиши лозим.

Шу билан бирга республиканинг суғориладиган районларида ариқ ва каналларни ғўзаларни суғоришга тайёрлаш ва биринчи галда каналларни қазиб тозалаш ишлари жадаллаштирилиши зарур. Экинларни суғориш бошлангунча ариқ ва каналларни қазиб, 75 миллион куб метр тупроқ олиб ташланиши лозим. 10 февралгача бу ишнинг 56 миллион куб метри бажарилди. Хўжаликлараро каналларни ва коллекторларни қазиб тозалаш ишлари областларнинг аксариятида бирмунча қониқарли бораётган бўлса ҳам, аммо хўжалик ичидаги ариқларни тозалаш жуда орқада қолмоқда. Бу иш плани фақат 60 процент бажарилди. Хўжаликлар ичидаги ариқлар ва зовурларни тозалаш планини Самарқанд область хўжаликлари фақат 16 процент, Сирдарё области 20 процент, Андижон области 47 процент бажарди.

Планга мувофиқ 1 апрелга қадар 2146 гидротехника иншооти ремонтдан чиқарилиши лозим эди. Аммо, 10 февралгача бу план фақат 53 процент бажарилди. Ремонт ишларини бажаришда Тошкент, Сирдарё ва Сурхондарё областлари орқада қолмоқда.

Кўкламги дала ишлари бошланиб кетишига жуда оз вақт қолганлигини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлигининг, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари ерларнинг шўрини ювиш ва яхоб суви бериш ишлари суръатини тезлаштиришлари, ариқлар ва коллектор, зовурларни тезроқ ремонтдан чиқаришлари, ҳар бир куб метр сувни тежаб-тергаб сарфлашлари, сув омборларида мумкин қадар кўпроқ сув тўплаш чораларини кўришлари лозим.